

PROJECT INITIATIE DOCUMENT <Unieke identificatie en ontwikkelen van een gegevensbron en aanmeldoplossing voor feitelijke verenigingen>

////////////////////////////////////
projectcluster: generieke loketcomponenten / generieke procescomponenten / Aanmelden+
datum versie: 04/06/2021
contactpersoon: Ziggy Vanlischout, Nathalie Roman, Nele Haegemans, Michel Hamrouni, Evelien D'heer
e-mail: Ziggy.Vanlischout@vlaanderen.be
////////////////////////////////////

1 PROJECTOMSCHRIJVING

1.1 DOELSTELLING

Dit project heeft als doel **feitelijke verenigingen** op een gebruiksvriendelijke manier **toegang te verlenen tot digitale dienstverlening** via applicaties van Vlaamse entiteiten en lokale besturen. Hiervoor wordt een traject gelopen naar **unieke identificatie, het ontwikkelen van een gegevensbron en een aanmeldoplossing voor feitelijke verenigingen**.

1.2 KADER

Er loopt al meerdere jaren een traject om te komen tot een **Digitaal Verenigingsloket** naar analogie met Mijn Burgerprofiel en het e-Loket voor Ondernemers: "Eén uniek Digitaal Verenigingsloket tot in elke dorpsstraat." In het kader van het relanceprogramma "Vlaamse Veerkracht" heeft de Vlaamse Regering beslist om dit Verenigingsloket effectief te ontwikkelen. Dit loket zal mogelijkheden bieden voor **verenigingen in alle sectoren waarvoor de Vlaamse overheid bevoegd** is (Voor meer achtergrond: zie 6. Bijlage 1 en [VR 2021 1203 VV DOC.0021/1](#))

Het is de **ambitie van de Vlaamse Regering** om in het kader van dit project met behulp van het Vlaamse toegangsbeheer ook te komen tot een unieke identificatie en authenticatie van feitelijke verenigingen, zodat ook deze subgroep van verenigingen op een gebruiksvriendelijke manier toegang kan krijgen tot digitale dienstverlening van de overheid. Op die manier zullen niet alleen burgers, ondernemingen en vzw's, maar ook feitelijke verenigingen zich slechts één keer moeten registreren en maar op één plaats de gegevens over hun organisatie moeten up-to-date houden om op een gemakkelijke manier beroep te doen op de dienstverlening van overheden op alle niveaus (lokaal, Vlaams, federaal).

Er is dus een belangrijke link met het relanceproject VV132 Digitaal Verenigingsloket, maar **we zien ook andere toepassingen** voor het hier voorliggende VRD2-traject rond het creëren van een gegevensbron voor feitelijke verenigingen. De unieke identificatie van feitelijke verenigingen zal ons toelaten de **fijnmazigheid binnen grotere koepelverenigingen of -structuren** te vatten. Identificatie gaat dus verder dan het vatten van eenmalige buurtcomités en losse structuren in een unieke bron. De kwestie is vergelijkbaar met de fijnmazigere opdeling van grotere zorgstructuren, scholengroepen of bijvoorbeeld universiteiten in een systeem van organisaties binnen een grotere structuur (bv. individuele zorgvoorzieningen, één school of een onderzoeksgroep). Voor dit soort structuren werden soms een aparte oplossingen bedacht door de verschillende vakadministraties, hoewel de problematiek in alle sectoren vergelijkbaar is. Daarom lijkt het nuttig om samen met alle entiteiten die deze problematiek willen vatten aan een **overkoepelende gezamenlijke bron te werken die deze fijnmazigheid binnen organisaties kan registreren en deelorganisaties erbinnen uniek kan identificeren**. De reeds eerder gecreëerde oplossingen in de aparte sectoren zouden kunnen praten met de authentieke bron die we hier creëren. Het kennispotentieel van deze databron zou

uniek zijn. Het afhandelen van dossiers en het overzicht ervan proberen bewaren, zouden bovendien algemeen veel efficiënter en minder tijdrovend worden.

Een ander voorbeeld is een **tijdelijke samenwerking tussen twee vzw's of ondernemingen** voor een specifiek project of een gedeelde subsidie. Door het tijdelijke karakter is het vaak niet zinvol om een nieuwe ondernemingsstructuur uit de grond te stampen, maar puur administratief en naar automatische digitale verwerking van interacties met de overheid zou het ook voor dit soort samenwerkingen handig kunnen zijn om zich als feitelijke vereniging te kunnen registreren in een unieke Vlaanderen-brede gemeenschappelijke gegevensbron.

(Voor meer info: zie Bijlage 1 Digitaal Verenigingsloket: achtergrondinformatie en Bijlage 2 Omgevingsanalyse informatie-architectuur feitelijke verenigingen.)

1.3 TRAJECT UNIEK IDENTIFICEREN VAN FEITELIJKE VERENIGINGEN (2021)

In de loop van **2021** werden in het kader van de 'unieke identificatie van feitelijke verenigingen' al een aantal belangrijke stappen gezet in het **VRD2-traject 'uniek identificeren van feitelijke verenigingen'**. Dit project leverde tot nu al volgende resultaten op:

- **Omgevingsanalyse:** In deze analyse werd kaart gebracht welke partijen welke gegevens over feitelijke verenigingen nu reeds bijhouden of gebruiken in de verschillende fasen van de beleids- en beheercyclus. Bedoeling was in kaart te brengen waar overlap zit en waar mogelijkheden zitten voor gegevensdeling of -uitwisseling.
- **OSLO-traject:** Deze fase zet momenteel in op een eenduidige standaard voor de uitwisseling van informatie m.b.t. feitelijke verenigingen. Het doel van Open Standaarden voor Linkende Organisaties (OSLO) is om te zorgen voor meer samenhang, een betere begrijpbaarheid en vindbaarheid van gegevens over feitelijke verenigingen. We volgen hiervoor het proces en de methode van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid die reeds succesvol toegepast werden in 40 domeinen.
- **Definiëren van een governance en samenwerkingsmodel:** het VRD2-traject 2021 zet momenteel ook in op het samenbrengen van verschillende partijen die ieder vanuit hun oogpunt de probleemstelling kunnen benaderen, zodat de oplossing zo dicht mogelijk bij de noden van de belanghebbenden kan aansluiten en een duidelijke verdeling van rollen en verantwoordelijkheden kan worden bepaald. Hierbij werken we een governance uit in samenwerking met de stakeholders voor verenigingen. Eveneens wordt hier de eerste basis gelegd voor een data governance model dat o.a. bepaalt hoe gegevens zullen uitgewisseld worden in het licht van (unieke) identificatie en authenticatie (via ACM/IDM), wie deze beheert en voor welk deel, etc.

1.4 PROJECTOMSCHRIJVING

Dit projectvoorstel heeft betrekking op de **implementatie van de governance en het samenwerkingsmodel** en de ontwikkeling van een oplossing die zal toelaten dat **feitelijke verenigingen effectief op een unieke manier te identificeren** zodat de **dienstverlening naar feitelijke verenigingen beter kan worden georganiseerd** via vooral het Verenigingsloket. Dit levert voordelen op voor de verenigingen, maar ook voor de verschillende overheidsinstanties:

////////////////////////////////////

het opvragen, uitwisselen en beheren van de gegevens wordt gemakkelijker en goedkoper en zorgt voor een lagere administratieve last. Fouten, tegenstrijdigheden, dubbelbetalingen en gebreken in gegevens kunnen automatisch worden opgespoord.

De Vlaamse en lokale overheden beschikken vandaag over heel wat informatie over feitelijke verenigingen. Dezelfde informatie zit echter verspreid over verschillende diensten binnen één of meerdere (lokale) overheid/overheden en het gebeurt vaak dat gegevens anders zijn bijgehouden bij de verschillende diensten van één bestuur of dat ze niet actueel zijn. Er zijn daarom op dit ogenblik talloze bestaande databronnen die gegevens over feitelijke verenigingen bevatten, maar deze informatie is niet gestandaardiseerd over alle Vlaamse en lokale overheden. Om deze databronnen optimaal te hergebruiken en te koppelen is er **nood aan een decentraal beheerde gegevensbron voor feitelijke verenigingen**.

Op basis van deze gegevensbron willen we dan in de tweede plaats een **generieke aanmeldoplossing** via het Toegangsbeheer (ACM) bouwen zodat **personen in naam van hun vereniging kunnen aanmelden** in Vlaamse en lokale toepassingen om bijvoorbeeld een bepaalde dienstverlening aan te vragen. Dit kan dan bijvoorbeeld via het Digitaal Verenigingsloket.

Deze nieuwe unieke bron voor verenigingen zal een **generieke bouwsteen** worden die past bij de andere VO-bouwstenen. Deze bron zal gebruikt worden door alle entiteiten van de Vlaamse overheid en door lokale besturen, en misschien zelfs door de federale overheid en externe dienstverleners.

Ter voorbereiding van het voorliggende project wordt al in 2021 een **"Proof of Concept van deze gegevensbron" gebouwd en gefinancierd** met de relancemiddelen die in het kader van het Digitale Verenigingsloket ter beschikking gesteld zijn. Het eerste semantische model dat uit het lopende OSLO-traject zal voortkomen, wordt hiervoor gebruikt. Bedoeling is om kort op de bal te kunnen spelen en de praktische feedback ook al te kunnen verwerken tijdens de publieke verificatiefase van het model (die loopt tussen juli en november 2021). Dit zal toelaten om snel grote stappen vooruit te zetten en het voorliggende VRD2-project vanuit een betere vertrekbasis aan te vatten. De POC zal immers helpen bij de beschrijving van de opdracht voor de bron zodat vanaf begin 2022 begonnen kan worden met de bouw van de eigenlijke bron.

We stellen voor de **bron in twee fasen te bouwen**: we creëren eerst een 'Minimal Viable Product' (fase 1) waarin de basisfunctionaliteit opgeleverd wordt in de loop van 2022, wat meteen kan dienen voor de ondersteuning van de lancering van de bètaversie van het Verenigingsloket. In een tweede fase, vanaf 2023, kan dan de functionaliteit van de bron verfijnd en vervolledigd worden.

2 DOELSTELLINGEN (WAAROM)

Het project draagt bij aan de volgende prioriteiten van het VRD2-programma, zoals bepaald door het ICT-stuurorgaan:

Prioriteit 1: Mijn Burgerprofiel:

//

Dit projectvoorstel creëert de mogelijkheid om Mijn Burgerprofiel verder uit te breiden met een hoedanigheid voor verenigingslid en de profielswitch tussen alle hoedanigheden van een burger. Mijn Burgerprofiel kan een rol spelen in het registreren en up-to-date houden van de relatie tussen burgers en verenigingen. Bovendien zal het gegeneraliseerde gebruik van het Verenigingsloket (wat deze bron zal mogelijk maken) ook Mijn Burgerprofiel beter bekend te maken bij burgers die ook actief zijn in een vereniging, door de intense koppeling tussen beide programma's.

Prioriteit 3: Lokale Besluiten als geLinkte Open Data

De gegevensbron voor feitelijke verenigingen zal toelaten om via het Verenigingsloket de status van lopende dossiers automatisch te actualiseren (bv. de status van een premieaanvraag) vanuit de notulering voor lokale besluiten via linked open data. Dit breidt het toepassingsgebied van LBLD meteen gigantisch uit, aangezien veel dienstverlening van lokale besturen zich net richt op verenigingen. Het project "gelinkte subsidies" binnen LBLD is hier een voorbeeld van.

Prioriteit 4: Kruispuntbank Vlaanderen/Magda

MAGDA wordt uitgebreid met een unieke gemeenschappelijke gegevensbron voor feitelijke verenigingen (en de services erachter), een extra bron waar veel vraag naar zal zijn. Dit komt rechtstreeks tegemoet aan de doelstelling die deze prioriteit vooropstelt: de data-draaischijf binnen de Vlaamse publieke sector versterken door het data-aanbod verder uit te breiden, een hoogwaardige dienstverlening voor verenigingen te garanderen, bestaande databronnen beter te ontsluiten zodat ze inzetbaar zijn voor beleidsanalyses, en (artificiële) intelligentie toevoegen zodat kan gewerkt worden aan (semi-)automatische dossierbehandeling.

Prioriteit 6: Generieke loketfunctionaliteit

Het spreekt voor zich dat deze bron de basis vormt om ook voor feitelijke verenigingen loketfunctionaliteiten op te zetten via het Digitaal Verenigingsloket. De databank, de achterliggende services en de aanmeldoplossing zullen beschikbaar zijn als een generieke dienst voor alle Vlaamse toepassingen die dienstverlening willen aanbieden aan verenigingen.

Het project beantwoordt ten slotte ook aan de **meer generieke ambities van de Vlaamse Regering** in het regeerakkoord en verschillende beleidsnota's om het verenigingsleven in alle sectoren actief te ondersteunen en stimuleren.

3 BATEN (WAAROM)

- **Betere dienstverlening aan burgers/verenigingen (burgers)**

Burgers (als vertegenwoordiger van hun vereniging) kunnen hun vereniging(en) één keer registreren op een centrale plaats en ze daar up-to-date houden (*Once Only*). De verenigingen moeten zich niet telkens opnieuw identificeren bij elke nieuwe interactie met een overheidsinstantie. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de het erkennen van verenigingen, het toekennen van subsidies aan verenigingen, het toekennen van vergunningen of het aanreiken van fiscale en juridische informatie. Dit is een belangrijke administratieve

////////////////////////////////////

vereenvoudiging voor personen die zich als vrijwilliger belangeloos engageren voor de maatschappij en momenteel veel tijd en energie verliezen met administratieve rompslomp en inefficiënte procedures.

- **Kostenbesparing voor lokale besturen en Vlaamse entiteiten (lokale besturen, VO-entiteiten)**

Lokale besturen (steden, gemeenten, soms aparte diensten binnen dezelfde gemeente naast elkaar) en VO-entiteiten moeten niet langer zelf een aparte oplossingen voor verenigingen verzinnen, bouwen en onderhouden. Ze kunnen gewoon gebruik maken van bovenstaande generieke oplossingen. Hierdoor worden jaarlijks veel minder middelen verspild aan een suboptimale dienstverlening.

- **Potentiële digitaliseringsopportuniteiten**

De digitaliseringsopportuniteiten die deze databron zal mogelijk maken, zijn talrijk en gaan een grote winst opleveren voor vrijwilligers, hun verenigingen, besturen, departementen/agentschappen en andere dienstverleners. De databron en datastandaarden zouden op termijn immers moeten toelaten om naast de identificatie ook andere data éénmalig via elektronische weg uit te wisselen met de overheid (zoals erkenningen, vergunningen jaarrekeningen, geanonimiseerde data over leden, informatie voor subsidie-aanvragen etc.). Deze gegevens updaten creëert momenteel een grote administratieve last en tijdverlies, niet enkel voor verenigingen en hun vrijwilligers maar ook voor alle betrokken overheidsadministraties. De bron maakt het mogelijk dit te verhelpen. Er staan immers heel wat digitalisatieprojecten bij verschillende steden, gemeentes en departementen “on-hold” in afwachting van deze bron en het Verenigingsloket. Bovendien zullen we als overheden beschikken over betere data en kennis over alle soorten verenigingen.

4 DELIVERABLES (WAT)

nummer	omschrijving
1	Implementatie governance: high level concept voor gegevensbasis en -beheer (architectuur en processen) & samenwerkingsmodel voor gegevensbasis en -beheer
2	Ontwikkeling gegevensbron: MVP
3	Analyse aanmeldoplossing
4	Ontwikkeling aanmeldoplossing
5	Pilootproject met lokaal bestuur of VO-entiteit (nader te bepalen)

Voor wat betreft 2023, zien wij als logisch vervolg op de huidige deliverables, de analyse en opzet van duurzaam beheer en exploitatie van de gegevensbron.

5 PROJECTINFORMATIE (HOE)

Project/deliverable	startjaar	doorlooptijd	budget	Linken/afhankelijkheden	betrokkenen
Nr. deliverable	21/22/23	S/M/L/XL	S/M/L/XL		

1. Implementatie governance & samenwerkingsmodel	22	S	S		DV, DCJM, geïnteresseerde LB'en en VO-entiteiten
2. Ontwikkeling gegevensbron: MVP	22	M	M		DV, DCJM, geïnteresseerde LB'en en VO-entiteiten
3. Analyse aanmeldoplossing	22	S	S		DV, DCJM, geïnteresseerde LB'en en VO-entiteiten
4. Ontwikkeling aanmeldoplossing	22	S	S		DV, DCJM, geïnteresseerde LB'en en VO-entiteiten
5. Pilotproject met lokaal bestuur of VO-entiteit (nader te bepalen)	22	S	S		DV, DCJM, geïnteresseerde LB'en en VO-entiteiten

Linken met / afhankelijkheden van andere VRD2-projectvoorstellen, lopende projecten:

- VRD 2 PROJECTDOSSIER 21.8 "Uniek identificeren van feitelijke verenigingen"
- Relanceproject "Digitaal Verenigingsloket" - VR 2021 1203 VV DOC.0021/1

6 BIJLAGE:

Bijlage 1 Digitaal Verenigingsloket: achtergrondinformatie.

Bijlage 2 Omgevingsanalyse informatie-architectuur feitelijke verenigingen, publicatie in het kader van "VRD2 project - identificeren van feitelijke verenigingen"

////////////////////////////////////

BIJLAGE 1: DIGITAAL VERENIGINGSLOKET: ACHTERGRONDINFO

1. VERENIGINGSLEVEN IS ACTIEF IN ALLE SECTOREN

Het verenigingsleven in Vlaanderen is zeer uitgebreid, rijk en divers. Er zijn **verenigingen in alle sectoren**: natuur- en milieuverenigingen, welzijnsverenigingen, jeugdverenigingen, verenigingen in het sociaal-cultureel volwassenenwerk, sportverenigingen, mobiliteitsverenigingen, straat- en buurtcomités, oudercomités bij scholen, gezinsverenigingen, muziek- en hobbyverenigingen, gezondheidsverenigingen, klimaatverenigingen, verenigingen tegen armoede, ouderenverenigingen, Noord-Zuidverenigingen, enz.

Verenigingen komen en gaan. Er zijn kleine spelers (vaak feitelijke verenigingen), maar ook hele grote. Samen maken ze een **zeer belangrijk deel uit van ons democratisch weefsel en hebben ze een groot maatschappelijk belang**. Volgens de Participatiesurvey van 2014 is 94% van de Vlamingen lid van minstens één vereniging, waarvan 58,8% als actief en organiserend lid¹. Alle verenigingen samen organiseren jaarlijks tienduizenden activiteiten en bereiken daarmee jaarlijks honderdduizenden Vlamingen.

2. PROBLEEMSTELLING

Een belangrijke vraag vanuit het verenigingsleven is om de toegang tot **publieke dienstverlening (op meerdere niveaus, publiek en privaat) te vergemakkelijken** en tegelijk **de plan- en regellast te verminderen**. Verenigingen moeten zich immers bv. telkens opnieuw identificeren, ze moeten telkens opnieuw dezelfde informatie in verschillende formaten aanleveren, kunnen niet terugvallen op reeds geregistreerde gegevens, en worden geconfronteerd met een grote bulk aan regels en regelgeving. Dit vraagt een **grote tijdsinvestering van de verantwoordelijken van verenigingen en van vele duizenden vrijwilligers**, burgers die zich belangeloos engageren voor hun verenigingen en voor de ganse samenleving.

3. VOORTRAJECT

In 2018-2019 werd daarom een **onderzoekstraject** "Naar een digitale ondersteuning voor verenigingen" gelopen met een behoefteanalyse en een verkennende definitiestudie die werden uitgevoerd door het Departement CJM en het Agentschap Informatie Vlaanderen.

¹ John Lievens, Jessy Siongers & Hans Waeye (red.), Participatie in Vlaanderen, Basisgegevens en eerste analyses van de Participatiesurvey 2014.

Bijlage 2

/// VRD 2 project - identificeren van feitelijke verenigingen

Omgevingsanalyse informatie-architectuur feitelijke verenigingen

Michiel De Keyzer
Kevin Haleydt
Anthony Van Heymbeeck

Inhoudstafel

Managementsamenvatting	3
Inleiding	4
Relanceplan Vlaamse Regering	4
Context	4
Doelstelling	5
Aanpak	6
AS-IS situatie: Het huidige landschap inzake feitelijke verenigingen	10
Wat is een feitelijke vereniging?	10
Welke dienstverleningen worden verleend aan feitelijke verenigingen?	14
Welke gegevens worden er opgevraagd van de feitelijke verenigingen?	14
In welke databronnen worden momenteel gegevens opgeslagen over feitelijke verenigingen?	14
De voornaamste pijnpunten in het kader van feitelijke verenigingen	17
Conclusie huidige situatie Feitelijke verenigingen	19
Volgende stappen: OSLO-traject en Governance en samenwerkingsmodel	20
OSLO traject: definiëren van een datastandaard	21
Verloop van een OSLO-traject	21
Use cases	22
Aanzet semantisch gegevensmodel	23
Deliverables	25
Governance en samenwerkingsmodel	26
Verloop van het traject	27
Conclusie	28
Bijlagen	30
Deelnemers focusgroep Vlaamse overheidsinstanties	30
Deelnemers focusgroep lokale overheden	30
Deelnemers focusgroep feitelijke verenigingen	30
Alignering met bestaande OSLO concepten	31
Betrokken partijen voor het OSLO-traject	32
Mijlpalen en timing van het OSLO-traject	34

////////////////////////////////////

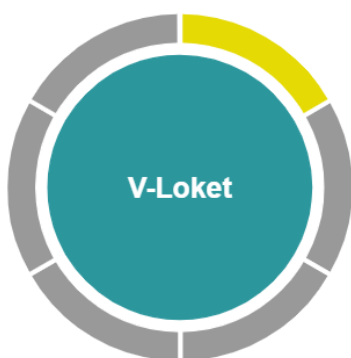
Informatie Vlaanderen ///

- **Authentieke bron:** Het verzamelen van de nodige gegevens in een authentieke bron opdat feitelijke verenigingen zich uniek kunnen identificeren.

In deze analyse werd eveneens aangegeven dat een authentieke gegevensbron voor feitelijke verenigingen een randvoorwaarde is voor het behandelen van de andere behoeften die hierboven staan. Dit is dan ook de aanleiding tot het opstarten van het project 'Datastandaard en informatiearchitectuur Feitelijke vereniging'.

Doelstelling

Eén van de fundamenten om een bepaalde dienstverlening mogelijk te kunnen maken richting feitelijke verenigingen, is het identificeren en authenticeren van de vertegenwoordiger van de vereniging. Dit is niet voor de hand liggend bij feitelijke verenigingen aangezien je hiervoor een bron nodig hebt waarop je je kan baseren en waaraan een voldoende mate van vertrouwen aan kan gegeven worden. Dit is bijvoorbeeld wel het geval voor burgers en ondernemingen (met een rechtspersoonlijkheid) waarvan de gegevens worden bijgehouden in respectievelijk het Rijksregister of de Kruispuntbank voor Ondernemingen (KBO). Vooral ook in een digitale context is de nauwkeurigheid van deze gegevens zeer belangrijk.

Opzetten van een digitaal verenigingsloket naar analogie met Mijn burgerprofiel & het e-Loket voor ondernemers.

Functionaliteiten:

- Overzicht relevante dienstverlening
- Up-to-date informatie op maat van verenigingen
- Rechtstreeks dienstverlening aanvragen, opstarten, opvolgen
- Statusoverzicht van alle lopende & gesloten dossiers
- Streven naar inclusie van feitelijke verenigingen

Krachtlijnen:

- 'No wrong door'-principe
- 'Only Once'-principe
- 'Herbruikbare ICT-bouwstenen'

Vandaar is het dus belangrijk om in kaart te brengen waar de behoeften op vlak van data over onder meer feitelijke verenigingen liggen, en ervoor te zorgen dat hier eenduidige definities voor worden vastgelegd. Een cruciaal element voor het uitbouwen van een algemene databron voor feitelijke verenigingen is dan ook een goed semantisch model waarin de definities van de elementen duidelijk zijn. Dit model kan dan ook gebruikt worden voor decentraal beheer, inwinning en ontsluiting van data, opslag van data en ontsluiting van data naar diverse andere processen.

Dit is dan ook de doelstelling voor het project 'Datastandaard en informatiearchitectuur feitelijke verenigingen', namelijk het in kaart brengen van de databehoeften rond het concept feitelijke verenigingen.

Concreet is dit project opgedeeld in 3 grote onderdelen (deliverables), namelijk:

- **Omgevingsanalyse (scope van dit document):** In deze analyse wil men in kaart brengen welke partijen welke gegevens over feitelijke verenigingen nu reeds bijhouden of gebruiken in de

////////////////////////////////////

verschillende fasen van de Beleids- en Beheerscyclus. Hiermee wil men in kaart kunnen brengen waar overlap zit en waar mogelijkheden zitten voor gegevensdeling of -uitwisseling.

- **OSLO-traject:** Deze fase zet in op een éénduidige standaard voor de uitwisseling van informatie m.b.t. feitelijke verenigingen. Het doel van Open Standaarden voor Linkende Organisaties (OSLO) is om te zorgen voor meer samenhang, een betere begrijpbaarheid en vindbaarheid van feitelijke verenigingen. We volgen hiervoor het proces en methode van het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid dat reeds succesvol toegepast werd in 40 domeinen.
- **Definiëren van een governance en samenwerkingsmodel:** Deze fase focust op het samenbrengen van verschillende partijen die ieder vanuit hun oogpunt de probleemstelling kunnen benaderen, zodat de oplossing zo dicht mogelijk bij de noden van de belanghebbenden kan aansluiten en een duidelijke verdeling van rollen en verantwoordelijkheden kan worden bepaald. Het uiteindelijke doel is de uitwerking van een governancemodel in samenwerking met de stakeholders. Dit model vormt de basis voor het verdere traject. Eveneens wordt hier de eerste basis gelegd voor een data governance model dat o.a. bepaalt hoe gegevens zullen uitgewisseld worden in het licht van (unieke) identificatie en authenticatie (via ACM/IDM), wie deze beheert en voor welk deel, ...

Zoals hierboven aangegeven, valt de scope van dit project binnen het eerste luik van het bredere project 'Datastandaard en informatiearchitectuur feitelijke verenigingen', namelijk de **omgevingsanalyse**. Het doel van deze omgevingsanalyse is om volgende aspecten toe te lichten:

- **AS-IS of huidige situatie:** Welke data wordt vandaag reeds opgevraagd en is nodig in het kader van dienstverlening maar ook in functie van beleidsvoorbereiding en beleidsmonitoring? Door wie worden die gegevens opgevraagd? Hoe worden die gegevens opgevraagd, opgehaald of aangeleverd en uit welke bronnen?
- **TO-BE of toekomstige situatie:** Uitvoering van een analyse rond een gemeenschappelijke basis met betrekking tot de informatienoden en het uitwerken van use cases en een informatiemodel, als input voor een OSLO-traject. Er zal daarnaast ook een eerste voorzet gedaan worden van een (sneutel)model op basis van de input die verkregen werd uit de interviews en focusgroepen. Verder zal men ook een aanzet doen voor de intentieverklaring om een datastandaard te definiëren. Deze input kan dan op zijn beurt dienen als startpunt voor het beoogde OSLO-traject dat gepland staat na de omgevingsanalyse.

Aanpak

Om een 360°-zicht te verkrijgen op de huidige (maar ook toekomstige) situatie en de informatienoden van feitelijke verenigingen en hun interacties met lokale besturen en overheden in kaart te brengen, werd ervoor gekozen om zoveel mogelijk verschillende stakeholders te betrekken in dit traject. Zo werden er 1 op 1 interviews alsook focusgroepen gehouden met een brede variëteit met onder meer lokale besturen, Vlaamse en nationale overheidsinstellingen, verenigingen en koepelverenigingen.

Informatie Vlaanderen ///

2. Interviews

In totaal werden er 9 interviews gehouden met lokale besturen en Vlaamse en federale overheden. Onderstaande tabel geeft alvast een overzicht van de organisaties en de personen die bevraagd werden en wanneer deze bevestigingen plaatsvonden.

Organisatie	Datum interview	Stakeholder
Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten vzw	28 januari 2021	Chris Peeters Henk Keygnaert Ward Vanhal
Vlaamse overheid - departement Financiën & Begroting	1 februari 2021	Ward Bemelmans Peter Van den Neucker
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk	2 februari 2021	Eva Hambach
De Federatie	3 februari 2021	Hannes Rengle
Cultuurloket	2 februari 2021	Stijn Michiels
Gemeente Middelkerke	4 februari 2021	Tom Vandenhouwee
Sport Vlaanderen	11 februari 2021	Brecht De Vos Hans Ponnet
Stad Gent	12 februari 2021	Danny Naert Yoeri Vincent Gudrun De Fauw
Digipolis Antwerpen	12 februari 2021	Harry Comperolle
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4 maart 2021	Bart Lemmens

3. Focusgroepen

Om de bevestiging breder te trekken en een diverser publiek te bevestigen werden er drie focusgroepen georganiseerd: één met instanties van de Vlaamse overheid, één met de lokale overheden en één met de feitelijke verenigingen. Deze focusgroepen hadden als doel om in kaart te brengen met welke gegevens van feitelijke verenigingen de Vlaamse overheden en lokale besturen werken en hoe zij deze gegevens beheren, updaten, ontvangen en uitwisselen.

Datum	Focusgroep
23 februari 2021	focusgroep met Vlaamse overheden
25 februari 2021	focusgroep met Lokale Besturen
16 maart 2021	focusgroep met feitelijke verenigingen

Informatie Vlaanderen ///

Om de juiste informatie uit deze focusgroepen te capteren werden er vier oefeningen opgesteld, namelijk:

- Oefening 1 - In kaart brengen welke dienstverleningen er zoal worden aangeboden aan feitelijke verenigingen.
- Oefening 2 - In kaart brengen welke gegevens nodig zijn om die dienstverleningen uit te voeren en hoe deze informatie wordt opgevraagd, beheerd en geupdate.
- Oefening 3 - In kaart brengen welke databronnen er vandaag worden geraadpleegd en reeds worden opgezet.
- Oefening 4 - Identificeren van de belangrijkste problemen en challenges bij
 - het opzetten van een gegevensbron die gebruikt kan worden door verschillende partijen (centraal vs. decentraal);
 - de informatienoden bij het opstellen van een semantische datastandaard.

Om deze oefeningen gestructureerd in te vullen werd er gebruik gemaakt van een virtuele flipchart, waarop de deelnemers van de focusgroepen de oefeningen konden invullen aan de hand van virtuele post-it's. Hieronder alvast een screenshot van één van de oefeningen die men heeft gedaan met de lokale besturen.

4. Klankbordsessies en finalisatie Omgevingsanalyse

Na de interviews en de verschillende focusgroepen werd een eerste draft rapport opgesteld en doorgestuurd naar de kerngroep (Departement CJM & Digitaal Vlaanderen) voor feedback. Het draft rapport werd besproken in een feedbacksessie op 17 Maart. De input van deze sessie werd opgenomen in een nieuwe versie van het rapport.

Na de verwerking van deze feedback werd het finale rapport op 24 Maart voorgesteld aan de bredere groep van participanten, namelijk de verschillende bevrageden en aanwezigen van de focusgroepen. Dit was dan ook de laatste stap van de omgevingsanalyse.

3. AS-IS situatie: Het huidige landschap inzake feitelijke verenigingen

Alvorens dieper in te gaan op het huidige landschap van feitelijke verenigingen, loont het zeker de moeite om in eerste instantie stil te staan met wat eigenlijk bedoeld wordt wanneer men spreekt over een ‘feitelijke vereniging’. Zeker wanneer men overgaat tot het semantische deel van dit project, namelijk het opstellen van een datastandaard, is het belangrijk om te vertrekken vanuit een gedragen definitie.

Wat is een feitelijke vereniging?

Volgens het **Belgisch recht**¹ is een feitelijke vereniging *“een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid die wordt beheerst door een overeenkomst tussen de partijen (e.g. leden van de vereniging)”*. Rechtshandelingen op naam van de vereniging zijn toerekenbaar aan de gezamenlijke leden, die zich persoonlijk verbinden tot de verplichtingen van de vereniging. Net omdat een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid heeft, kan deze:

- geen verbintenissen aangaan;
- geen eigendommen bezitten; en
- geen schenkingen of legaten aanvaarden.

Volgens **Verenigingeninfo**², een organisatie die zich inzet om praktische informatie aan te leveren aan (feitelijke) verenigingen rond verplichtingen en hulpmiddelen om legaal in orde te blijven, is een feitelijke vereniging *“een overeenkomst tussen twee of meer personen om een belangeloos doel na te streven”*. Verder vermelden zij eveneens dat een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid heeft en daarnaast ook geen (directe of indirecte) winstuitkering mag doen, behalve voor het in de statuten bepaald belangeloos doel. Hierbij werd onderstaande verklarend voorbeeld meegegeven:

“De winsten van een BBQ, georganiseerd door de wielclub van Stijn en Dirk mogen niet uitgekeerd worden aan de leden. Ze mogen wel geïnvesteerd worden in het doel van de feitelijke vereniging.”

Tot slot dient men in principe geen speciale (administratieve) zaken in orde te brengen om een feitelijke vereniging op te richten en zijn er geen kosten verbonden aan het oprichten van een feitelijke vereniging. Deze flexibiliteit en administratieve eenvoudigheid maakt het zeer gemakkelijk om een feitelijke vereniging op te richten in tegenstelling tot andere organisaties die een rechtspersoonlijkheid hebben en in het KBO voorkomen. Het is dan ook belangrijk om op te merken dat een deel van de verenigingen nu net een feitelijke vereniging is om deze reden.

¹ artikel 1:6 § 1 Wetboek Van Vennootschappen en verenigingen

² <https://www.vereniginginfo.be/nuttige-informatie/definitie-en-kenmerken-van-een-feitelijke-vereniging/205/#:~:text=Een%20feitelijke%20vereniging%20is%20een,belangeloos%20doel%20na%20te%20streven.&text=De%20wielclub%20is%20een%20feitelijke%20vereniging>

De 4de Pijler³, een steunpunt dat ondersteuning biedt aan iedereen die vanuit Vlaanderen betrokken is bij een eigen ontwikkelingsproject, volgt een gelijkaardige beschrijving als Verenigingeninfo en beschrijft een feitelijke vereniging als een situatie waar twee of meerdere personen de krachten bundelen om samen een bepaald doel te realiseren. Verder geeft de 4de Pijler eveneens nog enkele karakteristieken mee. Een feitelijke vereniging:

- bestaat uit verschillende partijen, waarvan minstens 2 personen de werking controleren;
- heeft een eigen naam;
- is opgericht op vrijwillige en duurzame basis;
- is opgericht met een gemeenschappelijk en duidelijk doel
- is er niet op gericht om opbrengsten te behalen voor de leden;
- mag eventuele winst binnen de feitelijke vereniging gebruiken voor het belangeloze doel; en
- heeft geen rechtsvorm.

Uit bovenstaande omschrijvingen kunnen we dus concluderen dat een feitelijke vereniging bestaat uit **twee of meerdere personen, geen rechtspersoonlijkheid** heeft en een **belangeloos doel nastreeft**. Let op dat dit nog niet de uiteindelijke definitie is voor een feitelijke vereniging in het kader van dit project maar louter een conclusie van de voornaamste kenmerken. De uiteindelijke definitie die zal gehanteerd worden voor feitelijke verenigingen zal moeten afgestemd worden met de verschillende participerende stakeholders tijdens het OSLO-traject.

Uit de interviews en focusgroepen bleek al snel dat een zeer diverse groep van verenigingen hieronder valt met een grote variatie op het vlak van professionalisering. Het kan namelijk gaan over een lokale wielclub tot jeugdverenigingen of sportclubs die deel uitmaken van een bepaalde koepelvereniging en zelfs ziekenhuizen en andere zorgvoorzieningen die eveneens onder gemeenschappelijke koepelverenigingen horen.

Welke dienstverleningen worden verleend aan feitelijke verenigingen?

Net als verenigingen met rechtspersoonlijkheid (e.g. vzw ...) komen feitelijke verenigingen in contact met een uitgebreide groep van stakeholders voor allerhande dienstverleningen. Zo kan het zijn dat zij dienstverleningen nodig hebben van nationale en regionale overheden, lokale besturen (gemeenten en provincies), private organisaties, politie en verscheidene andere organisaties. In ruil voor deze dienstverlening, dienen zij doorgaans informatie aan te leveren over hun vereniging zoals onder meer de naam van de vereniging, het doel en contactpersonen. In dit hoofdstuk zal men dieper ingaan op welke dienstverleningen doorgaans verleend worden aan feitelijke verenigingen.

³ <https://4depijler.be/handboek/organisatievormen/feitelijke-vereniging/>

Erkenning van een feitelijke vereniging

Zoals eerder aangegeven hebben feitelijke verenigingen recht op of kunnen deze aanspraak maken op een divers aanbod van dienstverleningen bij zowel publieke als private organisaties en staat daar meestal tegenover dat zij bepaalde informatie moeten aanleveren over hun vereniging om aanspraak te kunnen maken tot deze dienstverleningen.

Meer nog, voor een deel van de dienstverleningen kan het ook zijn dat een feitelijke vereniging zich eerst moet laten **erkennen** alvorens gebruik te kunnen maken van een bepaalde dienstverlening. Doorgaans wordt een feitelijke vereniging erkend door een lokaal bestuur, maar er zijn ook andere organisaties die hun eigen erkenningsprocedures hebben zoals bijvoorbeeld het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk voor de gratis vrijwilligersverzekering.

Voor een erkenning worden meestal de basisgegevens opgevraagd over de vereniging zoals de naam en het adres van de vereniging, minstens twee bestuursleden en hun contactgegevens, de doelgroep en doelstelling van de vereniging en de activiteiten van een vereniging. Een voorbeeld van een erkenningsaanvraag voor feitelijke vereniging (Stad Gent) vind je in volgend formulier:

<https://apidg.gent.be/supporting/dss-public/v1/sharedfiles/b78d63ed-1dbc-4a15-b681-f8a7e95d99b6>

De erkenning (door wie, op welke datum, de achterliggende procedure, ...) van een feitelijke vereniging kan een belangrijk element zijn van het semantische model. Zeker omdat dit o.a. informatie kan geven over de kwaliteit en betrouwbaarheid van de gegevens over de feitelijke vereniging.

Sportdatabank

De Sportdatabank wordt gebruikt door Sport Vlaanderen en verzamelt gegevens die zij capteert van de verschillende koepelfederaties. Deze federaties beschikken over hun eigen ledenapplicaties en houden de informatie in verband met hun clubs up to date. Minstens 1 maal per jaar worden de gegevens van de verenigingen die aangesloten zijn bij de koepelfederaties via een excel template doorgestuurd naar Sport Vlaanderen. Dit omvat verplichte gegevens zoals de sporters, trainers, voorzitters, ... De data in verband met de leden van de sportverenigingen wordt geanonimiseerd. Juridisch wordt deze databron niet aanzien als een authentieke gegevensbron, maar kan wel als such beschouwd worden. De Sportdatabank verzamelt gegevens over de verschillende sportverenigingen die aangesloten zijn bij de koepelfederaties zoals naam, logo, algemene contactgegevens, rechtsvorm, stopzettingsdatum (indien van toepassing), gegevens in verband met de infrastructuur, trainingen, ... Daarnaast hanteert Sport Vlaanderen ook een taxonomie om de verschillende soorten sportverenigingen in te delen. Deze kan men terugvinden onder de dropdown van 'Sporttak' op [dit portaal](#).

Orafin

Orafin is het boekhoudkundig systeem van het Vlaams departement Financiën en Begroting en beschikt voornamelijk over financiële gegevens van verenigingen. Feitelijke verenigingen staan hierin geregistreerd onder een unieke identificator of VOP. Deze VOP komt overeen met een organisatie zonder KBO-nummer of rechtspersoonlijkheid. In se zal een feitelijke vereniging enkel voorkomen in Orafin wanneer er een uitbetaling wordt gedaan van een subsidie.

CoBRHA - Common Base Registry for Healthcare Actor

[CoBRHA](#) is de gemeenschappelijke database van de openbare instellingen die bevoegd zijn voor de erkenning van de actoren in de gezondheidszorg in België. Het verrijkt gegevens van het Gemeenschappelijk klantenbestand (GKB) Vlaamse Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin met gegevens uit het KBO, het rijksregister, Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV) en FOD Volksgezondheid. Het beschikt over de gegevens van de zorgvoorzieningen zoals ziekenhuizen, woonzorgcentra, voorzieningen voor personen met een handicap en instellingen voor bijzondere jeugdzorg. Deze beschikken zelf niet over een rechtspersoonlijkheid en vallen onder allerhande vzw's. In CoBRHA kan men gegevens terugvinden zoals naam, adres, contactgegevens, verantwoordelijken en de gegevens van de inrichtende macht (vzw's) en andere gegevens die nodig zijn voor de dienstverleningen die geleverd worden zoals het erkennen, subsidiëren en inspecteren van zorgvoorzieningen. Daarnaast beschikt CoBRHA ook over haar eigen [taxonomie](#) die gebruikt wordt voor het catalogeren van de verschillende soorten zorgvoorzieningen.

SISCA Vlaanderen

[SISCA](#) is het gegevensregistratiesysteem dat het Departement CJM ontwikkelde in samenwerking met De Federatie, het Steunpunt sociaal-cultureel volwassenenwerk (Socius) en het Forum voor Amateurkunsten. Het verzamelt gegevens afkomstig van de organisaties binnen het Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk en de amateurkunsten. Organisatiegegevens en jaargegevens worden opgevraagd over personeel en financiën tot activiteiten en communicatie en dergelijke. (zie:

////////////////////////////////////

Informatie Vlaanderen ///

<https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/sociaal-cultureel-volwassenenwerk/gegevensregistratie-met-sisca>). Gelijkaardige gegevens worden ook opgevraagd in het kader van subsidierondes binnen het departement (e.g. erfgoed, kunsten ...).

Koepelorganisaties & federaties

Tot slot houden de koepelorganisaties en federaties ook tal van gegevens bij over de feitelijke verenigingen die tot hun koepel behoren. Een koepelorganisatie of federatie neemt meestal de vorm aan van een vzw en is een overkoepelende structuur waar andere organisaties (vaak ook feitelijke verenigingen) lid van kunnen worden. Zo beschikken Scouts & Gidsen Vlaanderen of Chirojeugd Vlaanderen bijvoorbeeld over hun eigen databank waarin ze de gegevens over hun verenigingen (naam, ledenbestand, ...) in opslaan.

De voornaamste pijnpunten in het kader van gegevens over feitelijke verenigingen

Zoals aangegeven in de vorige hoofdstukken, kunnen feitelijke verenigingen in contact komen met verschillende stakeholders zoals lokale besturen, Vlaamse overheidsdiensten... Zij komen doorgaans bij deze stakeholders terecht om hun vereniging te laten erkennen of om bepaalde dienstverleningen aan te vragen. In ruil voor deze dienstverleningen dienen zij informatie aan te leveren over hun vereniging. Hierbij komen verschillende pijnpunten naar boven voor zowel de feitelijke verenigingen als de stakeholders die in aanraking komen met deze verenigingen.

De pijnpunten in de afbeelding hieronder werden voorgesteld en gevalideerd tijdens de feedback- en klankbordsessies. Het komt er voornamelijk op neer dat de gegevens van feitelijke verenigingen in silo's zitten die niet met elkaar communiceren en dat feitelijke verenigingen vaak dezelfde gegevens op verschillende plaatsen moeten ingeven. De dienstverlenende organisaties zijn daarnaast vaak ook onzeker over de nauwkeurigheid van de gegevens waarover ze beschikken.

Informatie Vlaanderen ///

 <p>Data in silo's</p>	De data van feitelijke verenigingen zitten verspreid over verschillende organisaties en databronnen met elk hun eigen beheersprocessen die niet met elkaar zijn geconnecteerd	Feitelijke verenigingen moeten vaak dezelfde informatie doorgeven aan verschillende instanties. Hierdoor moeten ze ook verschillende bronnen up to date houden bij wijzigingen aan de vereniging	 <p>Verschillende databronnen</p>
 <p>nauwkeurigheid</p>	Door variabele karakter van FV is het vaak moeilijk te achterhalen of de data nog up to date zijn	Moeilijk om zicht te krijgen op wie zich achter het scherm begeeft bij het aanvragen van digitale dienstverlening.	 <p>Identificatie</p>
 <p>Complexiteit</p>	Bepaalde gegevens kunnen complex zijn om door te geven voor FV, zoals onder meer jaarrekeningen ...	Doordat de data in verschillende silo's zitten, zijn er ook verschillen in het beheer van de gegevens. Dit uit zich bvb in verschil aanpak GDPR ...	 <p>GDPR</p>

Naast deze pijnpunten kwam eveneens naar boven dat er grote verschillen zijn op het vlak van professionaliteit van de verenigingen, zeker wanneer het gaat over het omgaan met gegevens. Dit geldt eveneens voor lokale besturen: grotere lokale besturen hebben namelijk meer middelen om een degelijke informatiearchitectuur op te zetten in vergelijking met kleinere lokale besturen.

Tot slot werd ook aangehaald dat veel van deze pijnpunten niet alleen van toepassing zijn voor feitelijke verenigingen. Zo kwam eveneens naar boven dat ook vzw's en andere organisaties alsook de stakeholders die met hen in contact komen te kampen hebben met gelijkaardige pijnpunten.

Conclusie huidige situatie feitelijke verenigingen

Een feitelijke vereniging kan men zien als twee of meerdere personen, die geen rechtspersoonlijkheid hebben en daarnaast een belangeloos doel nastreven. In het nastreven van dit doel kan een feitelijke vereniging aanspraak maken op dienstverleningen van allerhande (overheids)organisaties. In ruil voor deze dienstverleningen dient de feitelijke vereniging ofwel (1) erkend te worden of (2) bijkomende gegevens te leveren aan de dienstverlenende organisatie.

Om aanspraak te kunnen maken op de verschillende dienstverleningen, dienen feitelijke verenigingen vaak echter dezelfde informatie aan te leveren aan verschillende stakeholders. Deze stakeholders beschikken over hun eigen databronnen en beheersprocessen waardoor de data in silo's zit. Verder is men vaak onzeker van de nauwkeurigheid van de gegevens die men heeft over de feitelijke verenigingen en is het ook moeilijk om de vertegenwoordigende leden van de feitelijke verenigingen te identificeren.

Over het algemeen is er een gebrek aan unieke identificatie van feitelijke verenigingen en hun vertegenwoordigende leden of een gemeenschappelijke bron van basisgegevens om feitelijke verenigingen te identificeren, verder is er ook een gebrek aan uitwisseling en/of integratie tussen de verschillende bestaande bronnen waarin feitelijke verenigingen vandaag geregistreerd worden.

Tot slot werd ook aangehaald dat veel van deze pijnpunten niet alleen van toepassing zijn voor feitelijke verenigingen. Zo kwam eveneens naar boven dat ook vzw's en andere organisaties alsook de stakeholders die met hen in contact komen te kampen hebben met gelijkaardige pijnpunten.

4. Volgende stappen: OSLO-traject en Governance en samenwerkingsmodel

Uit de AS-IS analyse konden enkele belangrijke pijnpunten en noden geconcludeerd worden: het aanleveren van dezelfde gegevens aan verschillende instanties, de gegevens zitten verspreid in verschillende silo's en worden niet op elkaar afgestemd ook niet binnen dezelfde organisatie, de gegevens zijn niet bijgewerkt tot de meest recente versie, verschillend processen rond beheer voor de gegevens omtrent feitelijke verenigingen, geen duidelijk zicht op wie een digitale dienstverlening aanvraagt ...

Uit deze pijnpunten en noden worden enkele belangrijke punten geïdentificeerd die in rekening gebracht moeten worden om tot de gewenste situatie van het verenigingsloket te komen:

- Om digitale aanmelding voor feitelijke verenigingen mogelijk te maken op het verenigingsloket is er een gegevensbasis nodig die dient voor identificatie en authenticatie.
- Bij het opbouwen en uitwerken van deze gegevensbasis dient men rekening te houden met de huidige situatie en de informatie die zich vandaag bevindt in de verschillende databronnen.
- Gegevensuitwisseling is een belangrijk punt voor het opbouwen van een gegevensbasis en het hergebruiken van informatie overheen de bestaande databronnen.
- Om gegevensuitwisseling tussen de verschillende instanties mogelijk te maken moeten de systemen en de betrokken partijen dezelfde taal spreken als het over feitelijke verenigingen en hun gegevens gaat.

Op basis van deze aandachtspunten werden enkele concrete actiepunten opgesteld. Deze actiepunten zijn afgestemd met de betrokken partijen in de klankbordgroep.

1. Het hebben van een gemeenschappelijke gegevensbasis is een toegevoegde waarde in functie van identificatie en authenticatie.
2. De bestaande gegevensbronnen dienen als basis gebruikt te worden om deze gegevensbasis op te bouwen: Bij de verdere bespreking van dit punt kwamen enkele belangrijke aspecten naar voor die moeten meegenomen worden in de volgende stappen, namelijk:
 - a. Aandacht voor de kwaliteit van de nieuwe gegevensbron en de gegevens die hierin worden meegenomen.
 - b. Bestaande bronnen moeten niet mee ingeschakeld worden om de nieuwe gegevensbasis uit te bouwen, indien deze bronnen niet voldoen aan bepaalde criteria. (bepalen in vervolgtraject 'governance en samenwerkingsmodel')
 - c. Beter een nieuwe bron opzetten als gegevensbasis of eerst de bestaande bronnen aligneren alvorens deze te betrekken.
3. Er moeten organisatorische afspraken gemaakt worden rond validatie en actualisatie van gegevens, de erkenning van feitelijke verenigingen, GDPR ...

//

Informatie Vlaanderen ///

Deze actiepunten werpen **twee vraagstukken** op die beantwoord moeten worden alvorens er kan overgegaan worden tot de realisatie ervan.

Het **eerste vraagstuk** moet antwoord bieden op de inhoud en definiëring van deze gegevensbasis. Hierbij is het belangrijk om te weten welke gegevens over feitelijke verenigingen moeten uitgewisseld worden tussen de verschillende betrokken partijen.

Het **tweede vraagstuk** moet kaderen hoe er, zowel technisch als organisatorisch, dient samengewerkt te worden om deze gegevensbasis en gegevensuitwisseling te laten plaatsvinden.

Het **OSLO-traject** biedt een antwoord op het eerste vraagstuk. In dit traject wordt een datastandaard ontwikkeld die het mogelijk maakt om aan gegevensuitwisseling te doen tussen verschillende organisaties omtrent feitelijke verenigingen.

Het **governance en samenwerkingsmodel** zal een antwoord bieden op het tweede vraagstuk. Meer specifiek zal er een high-level technisch concept worden opgezet dat bepaalt hoe deze gegevensbasis er moet uitzien, hoe deze tot stand moet komen en een model dat de belangrijkste beheersaspecten omtrent deze gegevensbasis vastlegt.

OSLO traject: definiëren van een datastandaard

In het OSLO-traject wordt een gedragen gemeenschappelijke datastandaard, ontwikkeld. Deze standaard laat toe om gegevens op een uniforme manier uit te wisselen tussen verschillende organisaties/instanties. Dit stimuleert het hergebruik van gegevens en vermindert de kost van uitwisseling.

Op basis van de analyse en de input uit de AS-IS situatie werd een eerste aanzet voor een datamodel uitgewerkt, werden de eerste use cases gedefinieerd die moeten worden gedragen door de standaard, werd een initiële mapping gemaakt met reeds bestaande OSLO concepten en werd een tijdslijn opgezet voor het OSLO traject. Verder werden uit de input van deze omgevingsanalyse de relevante pijnpunten en aandachtspunten gedestilleerd voor het governance en samenwerkingsmodel.

Verloop van een OSLO-traject

Een typisch OSLO-traject bestaat uit één business werkgroep en een viertal thematische werkgroepen. In de business werkgroep wordt het traject voorgesteld aan alle betrokken partijen en wordt een eerste brainstormsessie gehouden om de scope van de standaard af te bakenen aan de hand van enkele use cases. In de daaropvolgende thematische werkgroepen wordt de standaard stap voor stap opgebouwd op een co-creatieve manier met de verschillende belanghebbenden.

////////////////////////////////////

Informatie Vlaanderen ///

Het opbouwen van een datastandaard doorloopt enkele concrete stappen, zo worden de verschillende concepten en hun eigenschappen opgelijst (e.g. vereniging, publieke dienstverlening ...) en worden de onderlinge relaties besproken. Vervolgens wordt er onderzocht of er voor deze concepten een mapping gemaakt kan worden op de bestaande OSLO concepten en/of op andere (internationale) standaarden. Tenslotte, worden voor elk van de niet-gemapte concepten en eigenschappen definities gedefinieerd.

Na afloop van de thematische werkgroepen is door de betrokken partijen voldoende consensus bereikt over de datastandaard. Vervolgens zal draft specificatie van deze standaard voorgesteld worden aan de werkgroep datastandaarden. De werkgroep datastandaarden beslist of de specificatie voldoende matuur is om over te gaan naar een publieke reviewperiode en hanteert hiervoor de criteria voor het promoveren tot kandidaat standaard. De looptijd van de publieke reviewperiode wordt bepaald in samenspraak met de thematische werkgroep en de werkgroep datastandaarden. Tijdens deze periode wordt het brede publiek gevraagd om feedback te geven. Op basis van de ontvangen feedback worden semantische wijzigingen doorgevoerd of, in geval van grote wijzigingen, worden er extra werkgroepen ingepland. Indien dit nodig geacht wordt door de werkgroep, kan er opnieuw een publieke review georganiseerd worden.

Meer informatie over de processen en de methodes die worden gehanteerd voor de erkenning van datastandaarden kan je terugvinden in het document [“proces en methode voor het ontwikkelen van datastandaarden”](#).

Use cases

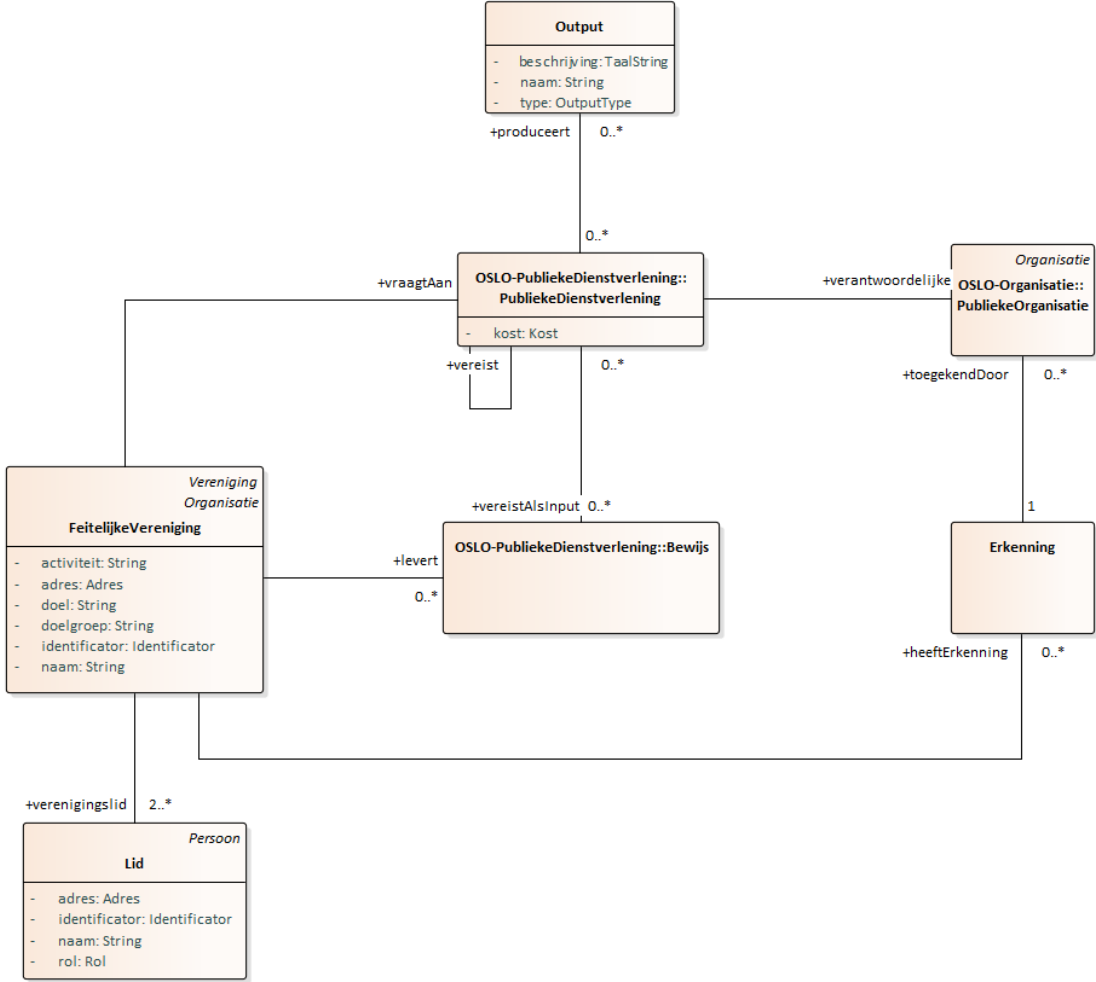
Er zijn verschillende use cases waarvoor de standaardisatie binnen het domein van feitelijke verenigingen een meerwaarde betekent. Deze lijst van use cases dient als inspiratie en moet men niet beschouwen als volledig:

1. Als feitelijke vereniging wil ik mijn gegevens slechts eenmalig kunnen doorgeven.
2. Als lokale overheid/Vlaamse overheidsinstantie wil ik identificerende gegevens van een feitelijke vereniging en hun vertegenwoordigers kunnen uitwisselen met belanghebbende diensten.
3. Als feitelijke vereniging wil ik mij eenvoudig kunnen aanmelden met mijn gegevens en als lokale overheid/Vlaamse overheidsinstantie wil ik kunnen verzekeren dat deze aanvrager effectief hiertoe gemachtigd is vanuit deze feitelijke vereniging.

Doorheen de omgevingsanalyse werd opgemerkt dat er verschillende manieren zijn om een feitelijke vereniging te classificeren. Een feitelijke vereniging kan geclassificeerd worden volgens verschillende thematische classificaties of volgens een beleidsmatige classificatie. Verder werd er opgemerkt dat de kwaliteit en de mate van validatie en controle van de gegevens over feitelijke verenigingen, moeilijk

//

Informatie Vlaanderen ///

Hieronder wordt een voorbeeld gegeven van een interactie tussen een feitelijke vereniging en een lokale overheid met dit datamodel als basis:

Een feitelijke vereniging vraagt een subsidie aan bij het lokaal bestuur. Deze subsidie is een publieke dienstverlening waarvan de uitkomst het toekennen en goedkeuren van de subsidie is. Hiervoor wil het lokaal bestuur enkele identificerende gegevens van de feitelijke vereniging waaronder de naam van de feitelijke vereniging, het adres, het bankrekeningnummer en minstens twee personen (leden) die de feitelijke vereniging vertegenwoordigen. Behalve de identificerende gegevens heeft het lokaal bestuur ook nog beschrijvende gegevens nodig zoals het doel en de doelgroep van de feitelijke vereniging, welke activiteiten zij uitvoeren in het kader van hun doel en ook een jaarrekening dat als bewijs moet geleverd worden alvorens zij kunnen overgaan tot het goedkeuren en toekennen van deze specifieke subsidie.

Het OSLO-traject moet op basis van de voornaamste use cases een oplossing bieden op enkele vragen die we reeds konden identificeren. Tijdens de eerste werkgroep zullen deze use cases worden

Informatie Vlaanderen ///

opgesteld of zullen de voornaamste use cases, opgenomen in dit rapport, verder verfijnd worden.

Hieronder worden de reeds geïdentificeerde vragen weergegeven:

- Wat is de definitie van een feitelijke vereniging?
- Welke rollen kunnen leden aannemen in een feitelijke vereniging?
 - Hoe definiëren we deze rollen? (e.g. trainer, voorzitter, secretaris, penningmeester ...)
- Welke gegevens zijn nodig om deze use cases te ondersteunen?
 - Welke gegevens hiervan kunnen we standaardiseren?
 - Wat willen we weten over deze gegevens? (e.g. metadata over de kwaliteit ...)
- Zijn er reeds bestaande codelijsten en taxonomieën?
- Welke gegevens die gekoppeld zijn aan een feitelijke vereniging (e.g. jaarrekening, inkomsten, activiteiten, doel, leden ...) moeten er worden opgenomen in de standaard en gedefinieerd worden?
- Hoe nemen we de classificatie mee op in de standaard? Vandaag bestaan er verschillende soorten classificaties voor feitelijke verenigingen.
- Wat doen we met de erkenning van een feitelijke vereniging? Kan dit een aanwijzing zijn voor de kwaliteit van de gegevens? Door wie kan een erkenning worden toegewezen?
- ...

Deliverables

Het OSLO traject zal de volgende deliverables opleveren:

- Opstellen van een overzicht van de informatienoden op basis van deze omgevingsanalyse, beschikbare documentatie en bestaande standaarden.
- Organiseren van een business werkgroep met de stakeholders om de informatienoden te valideren en verder uit te breiden.
- Organiseren en faciliteren van 3 thematische werkgroepen samengesteld uit domeinexperten.
- Opstellen van herbruikbare documentatie voor het informatiemodel en publicatie op data.vlaanderen.be:
 - RDF vocabulary
 - HTML documentatie voor het vocabulary met termen en definities
 - UML diagram
 - HTML documentatie voor het UML diagram
 - SHACL validatieregels
 - JSON-LD context bestand
- Integratie in het OSLO-stelsel van vocabularia

//

Governance en samenwerkingsmodel

In dit traject wordt er een governance en samenwerkingsmodel uitgewerkt. Meer specifiek zal er een high-level technisch concept worden opgezet dat bepaalt hoe de gegevensbasis, voor identificatie en authenticatie van een feitelijke vereniging, er moet uitzien en hoe deze tot stand moet komen en een model dat de belangrijkste beheersaspecten omtrent deze gegevensbasis vastlegt.

Voor het high-level technisch concept worden enkele scenario's uitgewerkt met de verschillende voor- en nadelen die aan elk scenario zijn verbonden. Hierbij wordt er rekening gehouden met reeds bestaande databronnen, de gegevens die vandaag reeds geleverd kunnen worden en de wijze waarop deze databronnen verbonden kunnen of moeten worden met de gegevensbasis.

Naast het technische concept dient er een model gemaakt te worden rond verschillende beheersaspecten. Dit model moet een antwoord bieden op enkele fundamentele vragen:

- Hoe verloopt de identificatie en authenticatie tot de gegevensbasis?
- Hoe werken de verschillende betrokken partijen samen om deze gegevensbasis tot stand te laten komen en up-to-date te houden?
- Hoe verzekeren we een bepaald vertrouwen in de gegevens?
- Wat mag ik met deze gegevens doen?
- Waar speelt GDPR een rol en wat zijn de adviezen m.b.t. gevoelige informatie?
- Hoe verloopt een erkenningsprocedure van een feitelijke vereniging? Wat houdt deze erkenning in? Hoe wordt dit gecontroleerd?
- ...

Tijdens deze omgevingsanalyse kwamen heel wat pijnpunten naar boven die als input gebruikt kunnen worden in dit traject:

- Er is gebrek aan een bron die het toelaat om gegevens makkelijk uit te wisselen en/of deze beschikbaar te maken omtrent identificatie van een feitelijke vereniging.
- Er bestaan al heel wat bronnen met gegevens van feitelijke verenigingen (e.g. orafin, databank van Sport Vlaanderen, bronnen binnen lokale besturen ...). Het beheren van deze bron zal hoogstwaarschijnlijk decentraal moeten worden opgezet en de interactie tussen reeds bestaande bronnen en deze bron zullen in rekening gebracht moeten worden.
- Er is gebrek aan duidelijke processen over de kwaliteit, actualiteit (e.g. zijn de gegevens niet verouderd?) en controle die van toepassing zijn op deze gegevens.
 - Een aandachtspunt is het verschil in kwaliteit van gegevens tussen verschillende diensten binnen dezelfde lokale overheid.
- Er is gebrek aan richtlijnen over wat men met deze gegevens kan en mag doen en wat net niet kan.
- Een feitelijke vereniging doorloopt een bepaalde levenscyclus waar rekening mee gehouden moet worden. Hiervoor dienen enkele belangrijke vragen beantwoord te worden:

//

Informatie Vlaanderen ///

- Wanneer ontstaat een feitelijke vereniging?
- Wanneer stopt een feitelijke vereniging met bestaan?
- Hoe zorg ik dat de gegevens up-to-date blijven?
- Is een feitelijke vereniging die wijzigt in samenstellen of waarvan de naam wijzigt een nieuwe feitelijke vereniging?
- ...

Verloop van het traject

In eerste instantie zullen, aan de hand van deskresearch, de verschillende scenario's uitgewerkt worden met betrekking tot de architectuur, processen en samenwerking rond de gegevensbasis. De uitgewerkte scenario's worden besproken in verschillende bilaterale gesprekken met de kerngroep en/of enkele betrokken partijen. Op basis van deze gesprekken worden de scenario's waar nodig aangepast of worden er nieuwe scenario's toegevoegd.

Vervolgens zullen er twee co-creatieve werkgroepen plaatsvinden om deze scenario's te bespreken met alle betrokken partijen. In deze werkgroepen wordt elk scenario uitvoerig besproken en waar nodig worden deze aangepast of verder verduidelijkt.

Tenslotte zal een impact-analyse worden uitgevoerd voor alle scenario's en worden de conclusies van dit traject verwerkt in een allesomvattend rapport.

zelfhulpgroep IM landelijk	Marleen
Neos	Marleen Thijs
Adviesraad Kortrijk	Romain Debaere
Pro Arte	Marianne Deschacht
	Marc Vervoort

Alignering met bestaande OSLO concepten

Overheden op lokaal, Vlaams, interfederaal en Europees niveau moeten in het kader van hun dienstverlening vaak samenwerken. In praktijk moeten bijgevolg heel wat gegevens uitgewisseld worden tussen de verschillende administraties. Deze gegevens zijn afkomstig uit verschillende systemen, zijn mogelijks niet in hetzelfde technische formaat beschikbaar, en volgen niet noodzakelijk dezelfde semantiek. Zonder het maken van afspraken, wordt kwaliteitsvolle gegevensuitwisseling onmogelijk. Daarom is het belangrijk dat we reeds voldoende afstemmen op bestaande OSLO concepten. In de tabel hieronder worden bestaande OSLO concepten aangehaald die relevant kunnen zijn voor de datastandaard.

Datamodel	Status	Beschrijving
OSLO Dienstencatalogoog	Kandidaat standaard	Dit applicatieprofiel is gebaseerd op ISA Core Public Service en is een applicatieprofiel voor het beschrijven van een dienstencatalogoog, meer concreet een catalogoog voor publieke dienstverlening.
OSLO Dienst Transactiemodel	Erkende standaard	Dit applicatieprofiel is gebaseerd op de ISA Core Public Service Application Profile en Core Criterion & Core Evidence Vocabulary en beschrijft een informatiemodel voor toepassingen met als use case het gestructureerd bijhouden van informatie met betrekking tot de consumptie van een bepaalde Publieke Dienstverlening.
OSLO Organisatie Basis	Kandidaat standaard	Dit is een basisprofiel en geeft aan welke termen binnen OSLO relevant geacht worden voor het uitwisselen van informatie over organisaties.
OSLO Persoon Basis	Kandidaat standaard	Dit is een basisprofiel en geeft aan welke termen binnen OSLO relevant geacht worden voor het uitwisselen van gegevens over personen.
OSLO Generiek Basis		De termen die opgenomen zijn in het OSLO-Generiek basis-applicatieprofiel werden bediscussieerd en erkend in andere OSLO thematische werkgroepen en vervolgens opgenomen in dit applicatieprofiel wegens hun generiek herbruikbaar karakter.

Informatie Vlaanderen ///

OSLO Adresregister	Kandidaat standaard	De applicatie waarop dit profiel betrekking heeft is een (Belgisch) adresregister. Adresregistratie houdt in dat de beheerders van dit gegeven (in België de gemeenten) adressen en adrescomponenten officieel vaststellen en vastleggen in een register. Het adresregister vormt zo de enige en unieke bron voor adressen.
OSLO Infrastructurelementen	Erkende standaard	Dit applicatieprofiel maakt deel uit van OSLO Openbaar Domein en heeft als doel het specificeren van een informatiemodel voor het inventariseren van het Openbaar Domein met een minimum aan gegevens dat moet worden bijgehouden en kan uitgewisseld worden.

OSLO datastandaarden hergebruiken maximaal internationale standaarden. Op internationaal niveau baseren OSLO datastandaarden zich op standaarden uit International Organization for Standardization (ISO), W3C en op Europees niveau op standaarden zoals ISA, INSPIRE, ... Voorbeelden van mogelijks relevante standaarden zijn:

- The Organisation Ontology
- Core Organisation Vocabulary
- ISA Core Public Service Application Profile
- Core Criterion & Core Evidence Vocabulary
- ...

Betrokken partijen voor het OSLO-traject

Er zijn drie grote groepen geïdentificeerd bij het uitwisselen van gegevens omtrent feitelijke verenigingen, namelijk de Vlaamse overheidsinstanties, de lokale besturen en de feitelijke verenigingen en hun koepelorganisaties zelf.

Stakeholder type	Voorbeelden
Vlaamse overheden	Departement Financiën en Begroting
	Vlaams Steunpunt vrijwilligerswerk
	Sport Vlaanderen
	Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
	Departement Cultuur, Jeugd en Media
	Agentschap Binnenlands Bestuur
	Departement Landbouw en Visserij
	Opgroeien Vlaanderen

Informatie Vlaanderen ///

	Agentschap voor Natuur en Bos
	...
Lokale besturen	Middelkerke
	Antwerpen / Digipolis Antwerpen
	Gent / Digipolis Gent
	Kortrijk
	Leuven
	Bierbeek
	Poperinge
	Genk
	Kalmthout
	Oostende
	Kontich
	Puurs-Sint-Amands
	Houthalen-Helchteren
	Provincie Vlaams-Brabant
	Provincie Antwerpen
	Provincie West-Vlaanderen
	Provincie Oost-Vlaanderen
	...
Koepelorganisaties	De federatie
	Cultuurloket
	...
Feitelijke verenigingen	Scouts & Gidsen Asse
	Toneelkring Pro Arte
	Voetbalclub SC Lombardsijde
	Tafeltennisclub Oude Bareel
	...
Overige	VERA - Vlaams-Brabants steunpunt e-government
	...

Mijlpalen en timing van het OSLO-traject

De timing van het OSLO-traject zal verlopen zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Datum	Mijlpaal / activiteit
30/03/2021	Intentieverklaring opstellen en uitnodigen van geïnteresseerden voor de eerste business werkgroep
20/04/2021	Business werkgroep met stakeholders om de informatienoden te valideren en de scope van het semantisch gegevensmodel te verfijnen.
29/04/2021	Validatie werkgroep charter - werkgroep datastandaarden
04/05/2021	Thematische werkgroep 1 (drie weken na BW)
25/05/2021	Thematische werkgroep 2 (drie weken na TW1)
15/06/2021	Thematische werkgroep 3 (drie weken na TW2)
06/07/2021	Thematische werkgroep 4 (drie weken na TW3)
20/07/2021	Opstart publieke reviewperiode - Erkenning 'Standaard' - werkgroep datastandaarden
	Publieke reviewperiode
30/11/2021	Einde publieke reviewperiode - Erkenning 'Standaard' - werkgroep datastandaarden
uiterst tegen 31/12/2021	Mededeling standaard aan stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid

